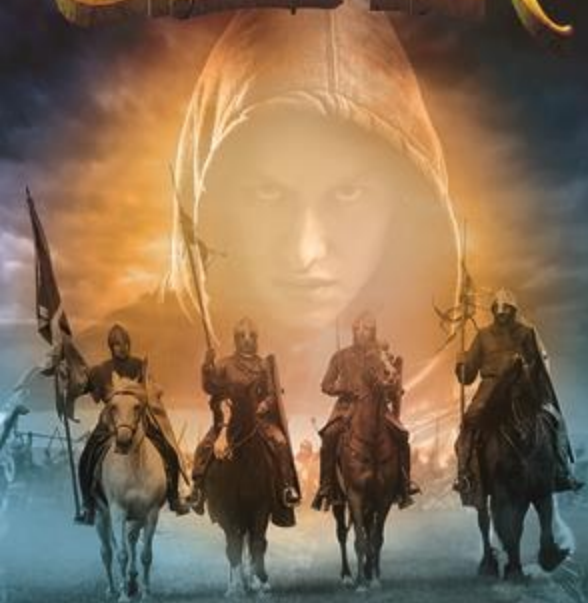

OKAY TIRYAKIOĞLU

ULAK

Viyana Kapılarında

MON-SON

ULAK

Viyana Kapılarında

Yayın Yönetmeni Savaş Özdemir
Editör Merve Okçu
Kapak Tasarımı Erdi Demir
İç Tasarım Tamer Turp

1. Baskı Mart 2017
Uluslararası Seri No ISBN: 978-605-08-2289-2

TİMAŞ YAYINLARI

Adres Cağaloğlu, Alemdar Mah. Alay Köşkü Cd.
No:5 Fatih/İstanbul
Telefon (0212) 511 24 24
Posta P.K. 50 Sirkeci/İstanbul
E-posta bilgi@genctimas.com

Baskı ve Cilt Sistem Matbaacılık
Matbaa Sertifika No 16086
Adres Yılanlı Ayazma Sok. No:8 Davutpaşa-Topkapı/İstanbul
Tel (0212) 482 11 01

GENÇ TİMAŞ YAYINLARI / 4045

T ULAK / 3

TİMAŞ KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINCILIK SERTİFİKA NO: 12364

© 2017 Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir. İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

I

*Serpilen aydınlıkta dalların arasından,
büyülenmiş bir ceylan gibi bakıyor zaman.*

Ahmet Hamdi TANPINAR - (Huzur)

29 Ağustos 1526 – Mohaç, Macaristan

Mohaç Ovası'nı kaplamış mavimsi sabah sislerinin arasından belirmişti ordular. Acı bir koku vardı havada. Sis, ateş, yağlanmış silah ve donanımların rayihasıydı bu. Demir bir denizin iki ayrı kıyıdaki dalgaları gibi ağır ağır kıvılcıktan kıtalar, muharebe konumlarını alıyorlardı. Uzaklardan gök gürültüleri işitiliyordu bazen. Rengârenk sancak ve flamalarla ayrılmış saflar, geçme zincir, demir mahmuz ve namlu gıcırtiları arasında birbirlerine yaklaşırlarken, incecik bir yağmur başladı. Zamanla hızlanacağı anlaşılan soğuk bir çisentiydi bu.

Kolordu ve tümen seviyesinde en az yedi ayrı Haçlı birliğiyle desteklenmiş Macar Ordusu "Kara Kartallar"dan yükselen sağır edici uğultuya karşılık, Osmanlı Ordusu'ndan çıt bile çıkmıyordu. Gaziler, en yüksek rütbelisinden en küçük erine kadar

şaşılacak bir sükûnetle muharebe anını bekliyor, zaman zaman kısa aşr-ı şerifler okuyan hafızların huzur veren sesleri işitiliyordu.

Osmanlıların ıslak yüzleri, grinin koyulaşan tonlarıyla örölmüş göklerden daha derin bir ifadeyle yontulmuştu. Dünyalık telaşlar geride bırakılmıştı artık. Bir ibadet huşusuyla kıpırtısızdı birlikler. Düşmanı ve yabancı gözlemcileri dehşete düşüren bu sarsılmaz disiplinin, Roma'nın altın çağından bu yana bir örneği daha yoktu. Ordu-millet geleneği, Osmanlı savaş makinesinin çarklarını kusursuzca çeviriyordu. Genel nizama aykırı tek bir hareket dahi hoş karşılanmıyor, bir asır evveline kıyasla, örfi ve askeri tedbirler çok daha katı ve vakit kaybetmeden uygulamaya konuluyordu.

Tüm bu önlemlerin uygulayıcıları, karmaşık teşkilatları her kuytuya uzanan Hilalîlerdi elbette. Düşman dâhilinde olduğu kadar, Ordu-yu Hümâyun içindeki gizli faaliyetleri de dehşet saçıyordu. Müdahaleleri o kadar ani ve görünmezdi ki, bu sayede eski yılların kolayca huzursuzluğa kapılan ve isyana yeltenen yeniçeri ocakları, uzunca bir müddettir Türk'ün töresine, dolayısıyla Padişahlarına boyun eğmeyi öğrenmişlerdi. Emir komuta zincirinde hiçbir aksama görülüyordu.

Osmanlı hatlarının önünde biri belirdi o sırada. Çok uzaklardan dahi görkemli bedeni, soylu tavırları ve kutsi yüz hatlarından kim olduğunu anlamak zor değildi. Sultan Süleyman Han'ın ta kendisiydi bu... Doru atını dört nala kaldırıp safların önünde bir süre koşturdu önce. Zarif safkan şimşek hızıyla süzülürken, nalları toprağa temas etmiyordu âdeta. Ordu, harp nizamını tamamlayıp son kez durunca, askerine hitap etmeye başladı Kanuni Sultan Süleyman Han.

Mohaç sahrasını, Tuna'nın karşı kıyısındaki yükseltilerden izleyen Ulak Nuri, bulunduğu mevkiden Hünkâr'ın dediklerini işitemiyordu; ama sonradan, şunları söylediğini öğrenecekti:

“Hazret-i Peygamber sancağının mübarek gölgesi altında kıta kıta, tabur tabur, bölük bölük dizilmiş aslanlar! Bugün, kavuşmak için ömrünüzce dualar ettiğiniz, Allah'a gözyaşlarıyla yalvardığınız o mübarek gündür! Eğer düşmanlarınızı hezimete uğratırsanız, bu topraklar ebediyen bir İslam ülkesi olarak sizin olacaktır; ayrıca Allah'ın rızası ve O'nun en büyük sevabı da sizindir! Bu yüzden güçlü durun! Bacaklarınızı düşmanın karşısında toprağa sabitleyin! Hiç endişe etmeyin! Bugün bizleri burada toplayan Allah, hiç şüphe yok ki hakkımızda hayrı murat etmiştir. Ölenlerimiz şehit, kalanlarımız gazidir! Şu halde ne mutlu bizlere! Enfal Suresi'nin altmış beşinci ayetinde Allah Teâlâ, 'Ey Nebi! Müminleri savaşa teşvik et! Sizin sabırlı yirmi kişiniz onlardan iki yüz kişiye galebe çalar. Sizin yüz kişiniz, inkâr edenlerden bin kişiyi yener, çünkü onlar, akli ermeyen bir gürühtür.' buyuruyor.

“Ey gaziler, Peygamberiniz size güvenirdi! Kumandanlarınız da her zaman güvendi; şimdi ben de güveniyorum! Siz de evvel Allah'a, sonra kumandanlarınıza ve kendinize güveniniz. Sabırlı olunuz! Savaşırken sabırlı olunuz! Ölürken sabırlı olunuz! Karşınızdaki şu ordu ne kadar mükemmel görünse de, gerçekte, duvarına iyiden iyiye rutubet ve küf yürümüş, bütünüyle yıkılıp gitmesine ramak kalmış bir kaleye benzer! Zira maksadı dünya olanın işi tümünden boştur. Buradan götürecekleriyse koca bir pişmanlıktan gayrisi değildir! İlahi! Kuvvet ve kudret Senin İlahi! Zafer Senin, inayet Senin, himaye Senin! Karşında aciz bir bölük olan bu Muhammed ümmetini yerindirme, kuvvetli düşman kâfirlerini sevindirme!”

Askerler hep bir ağızdan, “Âmin, ya Muîn!” diye haykırdılar.

Sonra, Süleyman Han'ın yanına iki yüz kişilik seçme bir Hilalî birliğiyle çıkan Vehimi Orhun Çelebi'yi gördü Nuri. Ah, orada olabilmek için neler vermezdi şimdi... Ancak Vehimi onu ellisi Hilalîlerden, diğer ellisi de eyalet askerlerinden müteşekkil, toplamda yüz kişilik bir artçı birliğinin içinde, düşmanın kuzey-batı istikametindeki muhtemel ricat ve yardım noktalarından birinde konuşlandırmıştı. Genel kumandanları ise eski bir uçbeyi olan Derviş İsmail Paşa'ydı.

Nuri'nin yanında Dimetokalı Sinan ve Yanyalı Halis de vardı. Bu mevki, Tuna Nehri'nin karşı kıyısında, Fenyö Utca mevkiine açılan küçük ve saklı bir vadinin güneye bakan zirveleriydi. Gözden uzak konumu sayesinde, takip ve pusu için çok uygundu.

Vehimi'nin, atını Tuna ve Karasu bataklıkları istikametindeki zorlu mevkiye doğrulttuğunu gördü o sırada Nuri. Böylelikle pusudaki Hilalîlere doğru biraz daha sokulmuş oluyorlardı. Nuri, Çelik Hilal fedailerinin sayıca az olmalarına rağmen yine en zorlu vazifelere sürüleceklerini anlamıştı. Çünkü harp koşullarında, Hünkâr'ın doğrudan emri olmadan yanından ayrılmaları söz konusu olamazdı. Yirmi rakımlı, küçük ve yemyeşil tepenin dedikenini topluluklarıyla kaplı pusundan harp meydanını izleyen Nuri, dikenlerin altından biraz daha ileri uzandı.

Vehimi ve sağ kolu Delice Salih'in hemen arkalarında at süren devin, geçen baharda Güzelce Hisar'ın hücrelerinden birinde tanıştığı Şövalye Tardos Zoltan olduğunu görebiliyordu şimdi. Şövalye kısa süre önce Müslümanlığı kabul etmiş ve "Tarık" adını almıştı. Ancak hâlâ "Zoltan" olarak tanınıyordu. Ona çok şey borçlu olduğunu düşünüyordu Nuri. Kont Sadnakar isimli melunun pususunu haber vermekle kalmamış, Yoros Kalesi'ndeki altınlarını da hiç sakınmadan ona ve arkadaşları İhsan ve Mehmet'e bağışlamıştı.

Tuna'ya doğru iyice sokulan Vehimi'nin, vadi boyunu kırbaçlayan o hırıltılı ve gür sesini kolaylıkla işitti birden Nuri.

“Gözlerinizi düşmana dikmeyin gaziler!” Dikkatler bir anda bu saygın ve gerçekte kendisinden çok şey beklenen adamın üzerine çevrilmişti şimdi. “Hasmınıza bakmayın! Gözlerinizi benden ve kumandanlarınızdan ayırmayın! Metin olun! Ben Hünkâr'ın yanına dönüyorum; ancak sizlere de güveniyor, çok şey bekliyorum!”

Zoltan, Vehimi'nin yanından iki at boyu açıldı o sırada. Bu kısımdaki Hilâlîlere o kumanda edecekti anlaşılan. Nuri, onun badem yağıyla parlatılmış uzun bıyıklarına ve parlak plakalar halindeki zırhlarla korunmuş kale gibi bedenine gıptayla baktı. Hiçbir zaman böylesine iri ve görkemli bir savaşçı olamayacağını farkındaydı. Ancak bunu bilmek, içinde yetersizliklerine öfke duyan, azimli ve inatçı bir başka Nuri'nin daima uyanık kalmasını sağlıyordu. Kendisi en derin uykudayken bile tetik duran, çok güçlü bir Nuri'ydi bu.

Zoltan'ın, kendine bağlı küçük takıma hitap ettiğini de o sırada işitti çocuk.

“Asker dikkat! Gözleriniz mızrak ucunda!” Aynı anda yedi arşınlık demir mızrağını havaya kaldırmıştı Zoltan. Ağır silah, onun o kocaman elinde basit bir dal parçasına dönmüştü âdetâ. “Mızrağım, ne yapmanız gerektiğini kendi lisanıyla söyleyecek yiğitler! Saflarınızı koruyun! Peşimden gelirken bir an bile tereddüt etmeyin! Beni bildiniz, tanıdınız; kendimi atmayacağım bir tehlikeye sizleri asla yaklaştırmayacağımı biliyorsunuz!”

Nuri, düşman ordusunda da askere hitap eden generaller olduğunu görebiliyordu. Komutanlarının bu zamanında çıkışları, düşman askeri arasındaki o ürkek uğultuyu nispeten dindirmişti. Rengi solmuş yüzlerden, terli şakaklardan ve ağır ağır inip

kalkan zırhlı göğüslerden yüreklere akan endişe, makul bir hal almış gibiydi. Ama tam o esnada mehter bölüğü kös vurmaya başlayınca, sonu gelmeyen bir gök gürültüsü kapladı sanki ovayı. Düşmanın bu defa daha beter bir tedirginliğe kapıldığını anlamak güç değildi.

Çok geçmeden öyle bir süratle birbirine girdi ki ordular, gökyüzü ürpertici bir çatırtıyla hançerlenip yarıldı da felekler tüm ağırlığıyla yeryüzüne çöktü sanki. Ağır zırhlı Haçlı süvarilerinin atları, tavlı toprağı tabakalar halinde parçalayıp savurarak zellelere sebep oluyordu. Türklerin öncü hafif süvarileriye, ilk çarpışmanın ardından, düşmanı gerideki ana kuvvetlere doğru çekmeye başladılar. Kadim “Hilal Taktiği”nin açık bir işaretiydi bu. Ancak harp alanını her zamanki ataklıklarıyla aşmaya kalkan düşman atılılar, çoğu yerde çamur halindeki toprağa gömülen hayvanlarını aşırı zorluyor, henüz çatışmaya girmeden yoruyorlardı.

Düşmanın, bu eski Türk muharebe sistemindeki temel tahrik unsurlarına her defasında kapılmasının belirgin sebebi şuydu: Yalnızca kandan soylu şövalyelik sisteminin içindeki yüksek rütbeli savaşçılar, eğer çok saygın bir kahraman olarak görmüyorlarsa, kralları dâhil olmak üzere üstlerine mutlak itaati küçültücü ve Doğu’ya özgü bulurlardı. Dahası, saldırı öncesi tahammül, yanıtıcı ricat ve tehirlî taarruz gibi taktikler, bir tür alçaklık ya da korkaklık olarak algılanırdı. Elbette ki henüz değiştiremedikleri bu temel yanılğıları, her defasında başlarına bela oluyordu.

Neredeyse sekiz yüz okkayı bulan, seyyar kaleler gibi bedenlerinin olanca ihtişamıyla ilerleyen Macar ve Alman ağır süvarilerinin başlattığı zelle, Tuna’nın o saat için oldukça durgun

sularının yüzeyini hafif çırpıntılı dalgalarla doldurmuştu. Ardından mavi sular, kıyıdan doğru toprak rengine bulanmaya başladı.

Kendini dürterek ikaz eden Yanyalı Halis'e döndü Nuri:

“Haydi,” diyordu, Yanyalı o kalın boynunu iyice bükmüş, dikenlerin altında kaybolmuş çocuğu görmeye çalışırken. “Pusu noktasında yerimizi almamız lazım oğul. Muharebenin teferruatını nasıl olsa öğreniriz, merak etme.”

Çalılıkların altından çıkıp Hilalîlerin ve diğer küçük artçı birliğinin bulunduğu açıklığa doğru yürüdüler. Uzun çimenler atların dizlerine kadar geliyor, saklanmak için iyi bir ortam sunuyordu. Nuri, birliğin kendisine ve Yanyalı'ya sundukları o saygılı bakışların farkındaydı. Birlikte yaşadıkları maceralar ve Nuri'nin özverisi yalnızca orduda değil, imparatorluk çapında süratle yayılıyordu; ama bunların tam olarak ne olduğuna dair kimsenin kesin bir bilgisi yoktu.

Nuri'nin, tek başına düşmanın büyük bir müstahkem mevkiini havaya uçurduğu, koca koca pehlivanları devirdiği, ayrıca Hilalîleri zorlu pusulardan kurtardığı anlatılıyordu. Tüm bu öyküler bire on katılarak dilden dile söylenirken, uğradıkları kimi yerlerde kendi öykülerini duymak hem ürkütüyor hem de tuhaf bir haz veriyordu Nuri'ye. Vehimi ve adamlarının Dük Thul Kranon ve tarikatına esir düştüklerinin bilgisiyse, bir sır olarak muhafaza edilmişti.

II

“Ah Yanyalı ah!” dedi Nuri kederli bir tavırla. Adamın güneşten iyice kararmış o esmer yüzüne bakıyordu. “Şimdi gazilerden ayrılmak o kadar zor geliyor ki... Hiç değilse biraz olsun izleyebilseydik. Hele şu mehter takımının çıkardığı gümbürtüye bak... Kasırğa bulutlarının içine hapsolmuşüz âdeta...”

Yanyalı, meşe ağacının dalları arasında bağladığı atının dizginlerini çözdü. Bir an durarak çocuğa baktı.

“Bilirim karındaşım, yoldaşlarımızdan ayrılmak bana dahi zor gelir; lakin görevimizi düzgün yapmamız daha mühimdir. Düşman bu mevkiden yardım alabilir ya da kaçmaya çalışabilir. Şimdi oturur da muharebeyi izlersek, gazi karındaşlarımıza büyük kötülük etmiş oluruz.”

Nuri de, Hilalî düğümüyle bağladığı atının dizginlerini çözmeye başladı.

“Yanyalı Ağa; düşmanın iki yüz elli bin kişilik devasa ordusuna karşın bizim ordumuz, yüz bin mevcuttur. Bu dengesiz rakamlar seni de ürkütmez mi?”

Yanyalı, diğer tüm askerler gibi atının terki kayışlarını sıkarken güldü:

“Orduları galip getiren şişirilmiş rakamları değildir Nuri. Zaffer; sevk ve idare, ayrıca komuta kademesinden en küçük neferine kadar askerin inanmışlığıyla gelir. Öte yandan haklı bir dava uğruna savaşan nice az sayıda birlik, çok sayıdakilere galip gelmiştir. Muharebe öncesi askerine hitap ederken işitmedin mi Şevketli Hünkârımızı? Enfal Suresi’nin altmış beşinci ayetini okudu: ‘Ey Nebi! Müminleri savaşa teşvik et! Sizin sabırlı yirmi kişiniz onlardan iki yüz kişiye galebe çalar. Sizin yüz kişiniz, inkâr edenlerden bin kişiyi yener.’”

“Hakkın var Yanyalı Ağa,” dedi Nuri, yatışmış bir tavırla. “İlk defa karşı karşıya dizilmiş devasa ordular görüyorum ben. İnsanların, kitleler halinde ölüme giderken attıkları canhıraş çığlıklara ilk kez tanık oluyorum. Bu ne korkunç bir vakadır Yanyalı... Çeliğin çeliğe, bronzun bronz vurduğu zaman çıkardığı şu korkunç çatırtıyı dinle. Zihnim, ruhumla birlikte çöküyor sanki. İki tarafın saflarından demirden kuş sürüleri gibi uçuşan kapkara oklar, kasırgalar misali uğulduyor. Bu dünya arzın merkezinden gökkürenin hududuna kadar nice dehşetlerle dolu, dayanmak zor Halis Aşam... Dayanmak sanıldığından da zor; ama tüm bunların bir sahibi olduğu düşünülünce, şu anda Mohaç ovasında olan biteni anlayabildiğimi hissediyorum.”

“Aferin benim aslanım! Tepeden tırnağa dehşet veriyor bu dünya, haklısın. Ama onun da, bizim de bir sahibimiz var. ‘Allah’ demezsem çıldıracakmışım gibi gelir kimi zaman bana. Kargaşaya ve ölüme bu kadar yakın yaşarken Allah’ı anmazsak eğer, ruhumuzu demiri çürüten pas gibi kemiren bu korkunç gerçeklerle savaşamayız.”

Ellerindeki hafif titremeyi gizlemeye çalışarak atının uzun, sarı yelesini okşadı Nuri.

“Benim için dua et Yanyalı Ağam. Hâlen sizler gibi olmaktan çok uzakmışım gibi hissediyorum.”

Bir yandan diğer askerlere hazır olmaları emrini verip, bir yandan da atının zırlı gemini sıkıştırıyordu Yanyalı:

“Sen samimi ve sabırlı bir çocuksun Nuri,” dedi. “Böyle kaldığın müddetçe korkma. Sana bir ikaz evlat; biraz daha açık yürekli ol!”

“Korkmuyorum,” diyerek atının terkisine sıçradı Nuri. “Ama açık yüreklilik dediğin bolca lakırdıysa eğer bunu asla yapmayacak, ister istemez halimden şikâyet eder duruma düşmeyeceğim.”

Yanyalı'nın şaşırıldığı belliydi.

“Şikâyet etmezsin Nuri, bilirim; ama açık yürekli olmak daha farklı bir şey.”

“Ağabey, çok konuşanın bir süre sonra hâlinden şikâyet etmeye başladığına hiç mi tanık olmadın sen?”

“İçten içe ne demek istediğimi anlıyorsun aslında çocuk,” diyerek gülümsedi Yanyalı. “Seni biraz ürkütücü yapan, diğerlerinden ayıran taraf da burada... Zaman zaman bizleri, gerçekte olduğundan çok daha yaşlı olduğuna inandıracak kadar katı, sessiz, kaya gibi bir hale bürünüyorsun. Bu yaratıldığın cevherin üstün niteliğini gösteriyor gerçekte. Elmas da kömürün içinde saklıdır çocuk. Pişecek, kavrulacak, yanacak, sonra da ışıdayacaksın. Bizlerin hayal bile edemeyeceği bir ışık saçacaksın sen. Sabırla koruk helva, dut yaprağı atlas olur Nuri!”

“Ne güzel sözler bunlar Ağam; ama mübalağa edersin.”

Güldü genç savaşçı, atının sırtına kolayca atladı. Ardından, ladin ve köknarların arasından zağlı mızraklar gibi yükselen huş ve akağaçlara doğru sürdü atını Yanyalı. Tam ortadan uzanan kayalık patikayı kullanacaklardı. Yerden çıkmak için hamle eden devlerin omuzları ve kafaları gibi ürkütücü görünen gri bazalt kayaların arasından ağır ağır geçmeye başladılar.

“İnsan, savaş gerçeğinin dehşetiyle yüzleştiği andan itibaren bir daha asla muharebe öncesindeki gibi olamaz Nuri,” dedi bir ara Yanyalı.

“Bu hep böyle midir ağabey?”

“Beli evlat, hep böyledir. Bambaşka biri olur çıkar kişi. Kendini kendisi dahi tanıyamaz. Silah arkadaşının, yanı başında ya da kollarının arasındaki vefatına tanıklık etmek dehşet vericidir. Muharebenin hemen öncesinde neşeyle gülüp şakalaştığın dostlarının yaralı bedenlerinin ayaklarının dibinde kana, toprağa ve kendi vücut ifrazatlarına bulanarak can çekişmelerini izlemek, insanı bir daha asla kurtulamayacağı bir başka âleme mahpus eder...”

“O âlemde yaşamaya alışamaz mı insan?”

“Alışır elbette; ama zaman alır. Kimi zaman keder öyle kaplar ki onu, kendinden dahi nefret eder bir hâle gelir.”

Nuri, şiddetle iki yana salladı başını:

“Savaş korkunç bir şeymiş Yanyalı Ağam. Hiç bu yönlerini düşünmemiştim daha önce. Muharebeyi bir bayram eğlencesine gitmek gibi tarif ederdi Vehimi. Doğrusunu istersen, kafamı karıştırdın biraz.”

“Vehimi gibi liderler böyle davranmak zorundadır Nuri. Lakin her ne sebepten olursa olsun, bir başkasının kanına elini bulaştırmaktan kaçınmalıdır kişi. Davasındaki haklılığı su götür-

mese de, insan kanı asla silinmeyecek bir leke bırakır ömrüne. Ahirdeki mutlu günlerini zehirler. Aşına ağrı, yüreğine dert olur. Savaşın hakikati budur işte Nuri.”

Birlik, yamaca paralel uzanan bir keçi yolundan tek sıra halinde ilerlerken, bir süre sessizce düşündü Nuri. Sonra hoşnutsuz bir tavırla iki yana salladı başını ve sordu:

“Peki; zafer, savaş denen bu kâbusun neresinde ağabey? Zafe-rin mutluluğu, hazzı, görkemi nerede? İnsan zafer için savaşmaz mı? Muzaffer adam, aynı zamanda gururlu ve mesut adam değil midir? Hangi destanda mutsuz bir cengâvere rastlıyoruz ki?”

“Zafer mi?” diye sordu Yanyalı Halis. Atının dizginlerini kasa-rak, kırk arşını bulan derin bir yarın kıyısından aşağıdaki ormana baktı. Kumandasındaki Hilalîler de durakladılar o zaman. Derviş Paşa ve askerleriyle ara biraz açıldı.

“Zafer, savaş alanlarında değildir gerçekte Nuri,” dedi Yanya-lı. “Çünkü bugün bu ovada kim kazanırsa kazansın, geriye aslında herkesi vuracak büyük bir keder kalacak. Görünmeyen; ama başı bulutlarda, acımasız bir dev gibi gezinecek harp alanında. Kahramanlarımızın cesetlerini o saygısız ayağıyla çiğneyecek... Leş kuşları olacak omuzlarında... Kan ve ölüm kokusuyla tüt-süleyecek gökleri...”

“Seni anlayamıyorum Yanyalı. Kafamı, ruhumu allak bullak ediyorsun. Ama her zaman böyle karanlık ve hüznü bir tarafın vardı senin.”

“Bir çocuğun hayalleri çok daha başka türdür, biliyorum Nuri. Ancak inan bana oğlum, zafer, akıllıca bir siyaset güde-rek kan dökmekten kaçınmaktır öncelikle. Ardından, ilim ve sanat sahasındaki gelişmeni hasımlarına kabul ettirebilmendir. Kendine hayran bıraktırabildiğin bir düşman, cenk meydanında

kılıçla alaşağı ettiğin düşmandan çok daha büyük ve kalıcı bir zaferi ifade eder; çünkü sana hayran olan seninle ister istemez, hatta farkında bile olmadan, ruhen uzlaşmıştır.”

“Biz, hâlihazırda hayran olunan bir medeniyetiz...” dedi Nuri.

“Öyle,” diyerek onayladı Yanyalı. “Zaten o yüzden galibiz Nuri. Bizi Doğu’da ve Batı’da aynı anda kabul ettiren silahlarımızdan önce medeniyetimizin gücüdür. O yüzden, bugün buradan yenik ayrılacak dahi galip biziz. Fakat mesele, bunun ne kadar daha devam edeceği!”

Atlarını mahmuzladılar yeniden ve geçidin sonunda, yirmi beş derecelik bir eğimle yükselen yamacın kuytulduğuna dörtnala ilerlediler.

“Seni anlamak zor,” dedi o sırada Nuri. “Savaş alanlarında namağlup olmak o kadar önemli değilmiş gibi konuştun. Zafer denen mefhumu, altında keder olan koca bir mutluluk maskesi gibi gösterdin.”

Omuzlarını silkerek yanıtladı Yanyalı:

“Savaşa hazır olmak Allah’ın emridir. Bunu küçümsemiyorum, haşa. Namağlup olmak da düşman üzerinde en önemli yıldırıcı güçtür. Bak evladım! Bugün, muhtemelen iki mislimizden büyük bir orduya karşı, çağlar boyu iz bırakacak bir zafer kazanacağız.”

“Elbette kazanacağız!” dedi dik bir sesle Nuri.

“Ama bu zafer, bizim daha iyi savaşçılar olmamızdan önce, davamıza inanmışlığımızı ve inancımızı güçlendiren fenni bilgilerimiz sayesinde olacak.

“Gelişmiş toplarımız ve tüfeklerimiz olmadan da zafer bize yakındır Yanyalı.” Öfkelenildiğini hissediyordu artık Nuri. “Sadece yüreklerimiz ve imanımız yeter bize!”

“Hayır,” diyerek sözünü kesti Yanyalı. “Hayır evlat, bu doğru değil! İşte benim düşüncelerim bu noktada farklılaşıyor.”

“Bu da ne demek Ağam?”

“Kolayına kaçırıyorsun Nuri. Pek çoğu gibi basit düşünüyorsun; ama senin gibi biri, çok daha derin fikredebilecek güçtedir.”

Nuri, hâlâ peşlerini bırakmamış harp alanının uğultusunun sınırlarını harap ettiğini anlamıştı. Derin bir soluk alarak sakinleşmeye çalıştı.

“İlmi gelişmemizi sürdürebilmemizin önemine işaret etmeye çalışıyorsun, öyle değil mi?”

“Beli oğul. Güzel söyledin. Tam olarak söylemek istediğim budur işte.”

“Ama bunları söylemende bir sebep olmalı; seni tedirgin eden, bizim göremediğimiz bir şey...”

Yanyalı derin bir iç geçirdi:

“Türklerin ve iç karışıklıkların baskısıyla iyiden iyiye bunalan Çin İmparatoru Kao Ti’yi bilir misin Nuri?”

“Bildiyimi söyleyemem, ne olmuş ona?”

“Göçebeliğin getirdiği sanılandan çok daha karmaşık örgütlenme ve askeri yapıları sayesinde, Türk kabileleri günden güne gelişip güçleniyor, Çin ise geriliyordu. İmparator’un koca koca orduları yenilmeye, ülkesinin iktisadi yapısı çözülmeye başlamıştı.”

“Bunun için bir şey yapamadı mı?”

“Yapamadı; çünkü geç kalmıştı. Bak Nuri, sen okuyan ve düşünen bir gençsin. Vehimi gibi tıpkı. Çok yakında bazı şeyleri görmeye başlayacaksın.”

Nuri dişlerin gıcırdattı, ama bir şey söylemedi. Yanyalı anlayışlı bir tavırla gülümsedi o zaman:

“Sürüklenmeye başladığımız belirgin bir kibir yüzünden, henüz çoğumuzun fark edemediği bir gerçeği işaret ediyorum yalnızca ben.”

“Neymiş peki o gerçek?”

“Avrupa Nuri, Avrupa! Şu, Süleyman Han’ın bizzat himayesinde gelişen Protestanlık mezhebi, Avrupa’yı aleyhimize bir süratle değiştirip birleştiriyor. Martin Luther’i işitmişindir mutlaka.”

“Elbette işittim...”

“O hâlde Erasmus’la zirveye varan Hümanist akli devrimin eriştiği sürati de kavrarsın yakında...” Bir an dönüp Nuri’ye baktı Yanyalı. “Tüm bu dediklerimi bir düşün Nuri. Yeni coğrafi keşiflerin, Avrupa’ya akıtmaya başladığı yadsınamaz zenginlikle birleştir kafanda. İşte korktuğum budur. Kısa zaman sonra harp alanlarında bizi şaşırtacak bazı kötü sonuçlarla karşılaşabiliriz.”

Nuri, huzursuz bir tavırla güldü:

“Savaş hepimizin asabını bozuyor Yanyalı. Sen ki Aljmas’ın cehennem madenlerinde, kuyudan çıkan o korkunç yaratığın karşısında bile herkesten daha metindin. Merak etme; Osmanlı’da ne âlim, ne de sanatkâr biter... Başımızda Süleyman Han gibi bir civan yiğit Padişah-ı Ekber varken korkuya ne hacet?”

Aynı şekilde gülümseyerek başını salladı Yanyalı:

“Haklısın karındaşım. Belki de ben fazla kuruntuluyum...”

III

Pusu mevkiinin kuzeybatı ucundaki esas saldırı noktasına vardıklarında, parmağındaki almandin taşından yüzüğe baktı Nuri. Bu kıymetli taşı, pirinç bir halkaya ustalıklı oturtanın bizzat Süleyman Han olduğuna inanamıyordu bir türlü. Sultan'ın, tarihin gördüğü en büyük kuyumculardan biri olduğunu işitmişti; ancak kısa sürede böyle muhteşem bir işçilik ortaya koymasına, üstelik bunu bizzat kendisi için yapmasına akıl sır erdirememiştir Nuri.

“Gerçekten de bunu siz mi yaptınız?” diye sorduğu esnada, aslında herhangi bir saygısızlık yapma niyeti yoktu çocuğun. Yalnızca duyduğu mutluluk ve hayret yüzünden söylemişti bunu.

Süleyman Han gülümseyerek, “Elbette ben yaptım delikanlı,” demişti. “İmdi divanda bulunan tüm bu rical ve ümera bu hususta ne merteye maharetli olduğumuzu iyi bilirler hamdolsun. Dünya bir hayaldir Uğurcak Nuri. Biz padişahlar da bu hayalin nakkaşlarıyız. Sana bu hayalden küçük bir parça işleyen irade bizim değil, Allah'ındır. Kıymetini bilesin oğul!”

Yaptığı hatanın farkına varan Nuri, kendisini hoşgörüyü izleyen uluların arasında dize gelerek af dilemişti:

“Şairliğinizi bilirdim Devletlûm, kuyumculuğunuzu dahi işitmiştim; lakin bu gerçekten de eşsiz bir numune ve benim için de unutulmaz bir hediye. Ne diyeceğimi bilemiyorum, şükranlarımı sunarım.”

“Kalk!” demişti Süleyman Han. Brokar kaftanının incilerle kaplı eteğini öperek doğrulmuştu Nuri. “Şükranını hizmetinle sun oğul. Ayrıca almandın mühim bir taştır ve insanın gönlüne şifadır.”

Sultan’ın manalı bir ifadeyle baktığını görünce kıpkırmızı kesilmişti Nuri. Ancak devam etmişti Hünkâr:

“Lakin, dile benden ne dilersen evladım. Yaşın küçüktür henüz, ama ‘Erken kalkan yol, er evlenen döl alır,’ demişler.”

“Tek istediğim duanızdır Hünkârım,” demişti Nuri. “Bir de sizin ağzınızdan, o eşsiz şiirlerinizden birini işitmek. Lütfediniz!”

“Dinle o hâlde oğul...” demişti Sultan Süleyman:

Aşk mıdır ki can-ı dil mülkünü yağma eyleyen

Aşk mıdır sinem içinde gelip de ca (mekân) eyleyen

Aşk mıdır ki boynuma takıp bela zincirini

Gezdirip mecnun gibi âlemde rüsva eyleyen

Aşk mıdır ki bivefa güller elinden geceler

İnletip bülbülleri ta subh-u güya (sabaha kadar söyleten) eyleyen

Aşk mıdır ki bir keman ebru nigarın (güzel yüzlü sevgili) yâdına

Ok gibi kaddimi (boyumu) büküp benim de ya (üzgün) eyleyen

Aşk mıdır ki fenni derdi okutup âşıklara

Fasl-ı babı sinemin levhinde (yazı yazılan nesne) inşa eyleyen

Aşk mıdır ki bu Muhibbi sinesine dağ vurup

Ahir anın gözleri yaşını derya eyleyen

Atlarından indikten sonra piyade olarak geçidi örten bodur fundalıkların son hattı gerisinde, tek dizlerinin üzerine çökmüş oldukları hâlde dizildiler. Sol ellerindeki kargıların kundaklarını nemli toprağa yaslamışlar, namlularını ışıltılarını gizleyecek çalılırlar arasında kalacak şekilde ileri uzatmışlardı.

Sağ ellerindeki, dışlarına ağ gerilmiş kalkanların gerisindeydiler. Yuvarlak kalkanların iç kısmındaki yuvalarına yerleştirilmiş yedek birer kargıları daha vardı. Dıştaki ağın iç kısımları ise, gizleme maksatlı yeşil yaprak ve dallarla kaplanmıştı.

Vehimi'nin sıkı tekrarlarla tatbik ettirdiği bu usuldeki müdafaa, hem düşman atlarına hem de binicisine aynı anda zarar verebiliyordu. Ancak uygulayıcısı için çelik gibi sınırlar şarttı. Çünkü düşman süvarilerinin ilk hızı mızraklar aracılığıyla kesildikten sonra, sağ ellerindeki kalkanların sivri kenarlarıyla doğrudan biniciyi hedef alabiliyorlardı. Bununla birlikte zırhlara bürünmüş binici ve atının o korkunç görünüşleri ve ağırlıkları, sıradan bir askerin daha ilk anda ricatı için yeterliydi.

Sonsuzluğa devrilen iki saatin ardından, dağlar misali karasarı tonlarda kabarmış bulutların altında belirdi Macar firari atlıları. Yağmur dinmişti. Kılıç artığı şövalyelerin pek çoğu silahsız ve kalkansız, üstelik zırhları parçalanmış halde kaçıyorlardı. Arkalarındaki akıncı takip birliklerinin korkusuyla, nizamlarını bütünüyle yitirmişlerdi.

Osmanlı müfrezesi için emir açık ve katıydı. Ele geçirilen düşman derhâl imha edilecekti. Meydanda kazanılan kesin zaferin de alametiydi elbette bu. Nuri, ruhunu kavuran bir atılganlık ve muharebe arzusuna kapıldı o anda. Dedesinden öğrendiği o eski duayı mırıldanmaya başladı: